

Brot úr slatri

Heri Mohr

Í 2015 setti ein landsstýrismaður haka í ein moldbökk úti í Sandagerði sunnan fyri Landsjúkrahúsið sum fyrsta stig til eina stórútbýgging av Landssjúkrahúsinum. Talan var um eina dulda kostnaðarmikla sjúkrahúsbygging á so høgum stigi, at okkara sjúkrahús í Havn og Klaksvík og Tvøroyri til sammetingar eru fyri feltlasarett at rokna. Tí her er talan um eitt

rættiligt universitetshospital – fyri at brúka terminologiina hjá H. C. Andersen – serliga ætlað sjúklingum við truplum sjúkum og slíkum, ið krevur serviðgerð saman við serlæknum og sergransking.

Eitt slíkt hospital er ikki ætlað Marsannu og Palliba – tey hava trý vælvirkandi sjúkrahús við dugnaligum læknum og sjúkrasysturum.

Universitetshospital Føroya skal virka í neyvum samstarvi við líknandi sjúkrahús í Íslandi og Norra. Aldargamla samskiptið við Ríkishospitalið og onnur sjúkrahús í Danmark heldur uppat,

og sjúklingahotellið Tórshavn í Keypmannahavn verður stongt. Ørkin í Reykjavík skal útbyggjast og dagførast.

Hetta er sjálvandi slatur og sleyg, og Marsanna og Palliba hava tessvegna einki at ræðast, hvaðna minni Føroya Løgting.

Almannaverkið, sum í mong ár hevur hildið til í einum av háhúsunum hjá sjúkrahúsverkinum á Frælsinum, hevur gjørt ein – fyri almenningin higartil duldan – langtíðarleigusáttmála, við ein málingahandil í Havn, sum í bráðskundi hevur bygt eitt risastórt hús í eysturbýnum – við sama

skundi sum tað bretska hervaldið bygdi tær mongu íbúðirnar á summri 1940 – eins stórt sum grannahúsið, har Almannastovan hevur hildið til í mong ár.

Tá ið almannaverkið er flutt úr háhúsinum úti á Frælsi og í tað nýggja stórhúsið hjá málingahandlinum, er ætlanin at flyta nakað nógv av Setrinum inn í háhúsið. Sum mong vita, er Fróðskaparsetur Føroya ein labyrinth ymsastaðni í býnum og í Tórshavnar havn, sum er fløkjasligt hjá vanligum fólki í okkara litla býi at fáa skil á.

Húsaogninar hjá Læraraskúl-

anum og Venjingarskúlanum, sum í sínari tíð vórðu bygdar og fíggaðar av ríkiskassanum og Tórshavnar kommunu, skulu snákast, og tann stóri grøni vøllurin, sum kommunan ætlandi eigur, fer óivað at hvørva, tí hann skal brúkast til universitetskampus.

Perspektivini, so duld tey eru, ræða - hvør kann trívast í slíkari fløkju – og slatri?

”Men sig, hvat ger Tingið. Nú statt ei og bín!

Jú, teir selja grín!”

Siga ikki satt fyri kaldbaksfólki

Náttúruoyðingin á Sundi og í Sundsá 8

Jóhann Mortensen

Tá á-hugabólkurin í Kaldbak sat á fundi á mána-kvøldi tann 30. mai kom ein fráboðan frá næstforkvinnuni í

Tórshavnar býráði við hesi byrjan:

“Hetta skriv er sent kaldbaksnevndini í kvøld: Sáttmálin um at taka ímóti gróti frá undirsjóvartunnlinum og leggja tað til vinnuøkið á Sundi varð undirritaður í fjør av fyrrverandi býráðnum í TK.”

Niðast stendur: **“Býráðsmeirlutin í Tórshavnar kommunu”**

Millum tey skjøl, fólk í á-hugabólkinum í Kaldbak høvdu biðið um innlit í, var eingin sáttmáli frá undanfarna býráði um at taka ímóti gróti at leggja á tað ætlaða vinnuøki á Sundi.

Afturímóti hava fólk í á-hugabólkinum fingið ein sáttmála, sum er undirskrivaður so seint sum tann 26. apríl í 2017 um at taka ímóti gróti úr Eysturoyartunnlinum. Verandi borgarstjóri, Annika Olsen, kommunustjórinn, Bjørgfríð Ludvig, og havnameistarin, Jónsvein Lamhauge, hava undirritað hann.

Við ørðum orðum samsvara hesi oman fyri nevndu skjøl ikki. Hvør, ið hevur skrivað fráboðanina til kaldbaksnevndina, er ikki upplýst. Ein skrivari í kommunalu fyrisitingini? Ella ein politikkari?

Eg eri sannførdur um, at sendarin, Gunvør Balle, ikki tilvitað sigur ósatt fyri kaldbaksfólki.

Ruggar ikki rætt

Men hetta skriv við ósannindum sigur okkum nakað um, at tað er nógv, sum ikki ruggar rætt í hesum máli, og at virðingin fyri borgarunum í Kaldbak ikki er stór. Tíverri.

Tíátti býráðið nú at tikið í egnan barm og steðga hesum “keðiliga máli”, sum býráðslimir ferð eftir ferð siga.

Eitt er málið um byggisamtykt, vinnuøki og náttúruoyðing. Men tað grundleggjandi er, at rættarstöðan hjá Kaldbak við samanleggingsáttmála og landsstýriskunngerð er brotin aftur og aftur og aftur í hesum máli. Tí føla nógv í Kaldbak, at Tórshavnar býráð eyðmýkir Kaldbak, og tað góðtaka vit ikki meira.

Bara tað, at býráðið skjúgvar mótmælið hjá allari bygdini til viks, sigur nakað um hugburðin á Vaglinum mótvegins eini heilari bygd.

“Slingur í valsinum”

Málið um vinnuøkið og náttúruoyðingina er ikki bara eitt problem hjá Kaldbaksfólki. Málið er eisini eitt problem í býráðnum.

Nevnast kann, at sama morgun, sum sáttmálin varð undirskrivaður millum Tórshavnar kommunu og Tunnilsfelagið um grótið og vinnuøkið, boðaði forkvinnan í náttúru- og umhvørvisnevndini, Turið Horn frá, at rør og grót, sum varð lagt í ósan í Sundsá flaggdagin, skuldi takast uppafur.

Bæði grót, skervur og rør varð partvíst tikið uppafur.

Dagin eftir boðar formaðurin í vinnunevndini, Bogi Andreasen, frá, at koyrivegur kortini skuldi gerast tvørtur um Sundsá til tað ætlaða vinnuøkið – náttúruoyðingin skuldi fremjast í verki. Ein býráðslimir sigur eitt og ein annar sigur eitt annað. Her ruggar heldur ikki rætt.

Sum fimm fótbóltsvallir

Fólk spyrja okkum í Kaldbak, hví kann kommunan ikki gera eitt vinnuøki á Sundi? Sund er farið kortini, staðfesta tey so.

Til tað er at siga, at Sund er farið, men náttúran úr Sundsá og eystureftir “er ikki farin”, sum yvirfriðingarnevndin heldur. Øll fjøran framvið Kaldbaksfirði – av Sundi, inni í botnin, og út til Kaldbaks – er farin undir vegin. Vegurin var ein treyt fyri, at bygdin kundi fáa vegasamband, hóra undan og vaksa.

Tað er góðtikið, men tá byggisamtyktin skuldi broytast, søgdu nærum øll í Kaldbak nei til vinnuøki. Nú er nógmikið. Restin av náttúruni við fjørðin skal varðveitast. Tí varð eisini heitt á yvirfriðingarnevndina um at taka málið uppafur.

So skal leggjast afturat, at talan er ikki um hissini vinnuøkið. Tað skal ganga 450 metrar eystureftir og fer við allari strandarnáttúruni.

Tað merkir, at vinnuøkið í longd er sum fýra-fimm fótbóltsvallir. Harafturat skal vinnuøkið, tey kalla, leggjast 100 metrar út á sjógv. Ella heilar 50.000 fermetrar í vavi!

Hví gera tað so keðiligt, tá tit kunnu gera tað so gott?

Álvaratos tit, sum vit hava valt at skipa fyri í okkara høvuðsstaði. Kaldbak íroknað. Tit kunnu gera tað sera gott við tí nógva og góða tilfeingið, tit hava, ja, sum eingin annar. Hví gera tit tað so trupult fyri tykkum, og uppafur keðiligari fyri okkum, sum bógva við tann – frá náttúrunar hond – so vakra fjørð?

Eg haldi meg síggja á tykkum, at hetta er “eitt keðiligt mál”. Hví so ikki steðga á, viðganga og siga við tykkum sjálvi: “Vit hava mistikið

okkum. Vit eiga at lurta eftir fólkinum við fjørðin. Vit mugu virða rættarstöðuna hjá kaldbaksfólki og lata málið ganga umaftur”.

Tað er ikki eitt politiskt tap at hálsa um, tá nakað talar fyri tí. Tvørturímóti vísir tað ein jaligan menniskjan eginleika.

Gevið gætur: náttúruoyðileggingarvarðin er ikki laðaður enn. Eg veit, at at innast inni vilja tit sleppa undan at laða hann. Tað verður ein óemtaliga keðiligur minnisvarði. Mistøkini á Sundi og í Kollafirði umaftur. “Sovið uppá tað”, sum tey siga. Og “vaknið øll úr svøvni glað” og virðið rættarstöðuna hjá kaldbaksfólki!

Í Niðaru Soylugørðum í Kaldbak tann 8. mai 2017

